

A „Mintalapok“-ból.

Horti Pál.

KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSAINK.

Folyóiratunk, miként azt címe is kifejezi, első sorban a magyar iparművészet érdekeit szolgálja. Mindamellett hiba volna, ha a képzőművészet egyéb ágaiban folytatott tevékenység nyilvánulásait figyelmen kívül hagynók. Annyival is inkább, mert sohasem tartottuk észszerűnek az iparművészet és a képzőművészetek egymástól való merev elválasztását, mely manapság talán csak még nálunk áll fenn: a külföld művészeti szempontból előrehaladottabb országaiban a képzőművészet és iparművészet egymással vállvetve, egymással versenyezve törekszik arra, hogy megvalósítsa az ideálokat, a melyeket a kor szelleme s a közízlés feladataiul kitűzött. A külföld jelentősebb műkiállításain a festők, szobrászok művei mellett mindenütt iparművészeti alkotásokkal is találkozunk, a melyek nem egyszer oly mesterek keze alól kerültek ki, a kik a grand Art terén is világhírre tettek szert. Nálunk, tisztelet a végtelenül kevés kivételnek, a szobrászok, de legkivált a festők, mintha irtóznának minden olyan lépéstől, mely őket a mesterségesen emelt korlátokon keresztül az iparművészet, lánglelkű művész tehetségeknél is méltó feladatokkal szolgáló, mezejére vihethné. Pedig ha valahol, úgy éppen minálunk elengedhetetlen alapföltétele művészetünk fölvirágzásának, hogy a kép-

zőművészet és iparművészet lehetőleg minél szorosabb benső kapcsolatba kerüljön. Művészet iránt lelkesedő közönségünk nincsen, ennek érdeklődését pusztán sok buzgósággal folytatott irodalmi vagy társadalmi agitációval nem fogjuk fölkelthetni, még kevésbé állandóvá tehetni. Míg az ízlésében értéktelen művészi szurrogatumokkal megrontott nagyközönség lakásában meg nem szokta az intim művészi környezetet, fogékonysága a művészet nagy alkotásai iránt is legfeljebb pillanatnyi marad.

Közönség nélkül el sem képzelhető virágzó művészi élet s azért igazán megszívleendő volna a panasz, mely ennek a közönye miatt művészeink körében minduntalan fölhangzik. De vajon nem ők maguk-e az okai annak, hogy a műtárlatokon kiállított festmények nagy tömegéhez képest a vásárlási kedv szinte elenyészően csekély mérvben nyilatkozik meg? Nézzünk végig a nagy igényeket tápláló vásznakkal tele aggott termeken; művészeink túlnyomó részben csupán a múzeumok számára dolgoznak s legjelentéktelenebb ötleteiket is óriási méretekben festik meg. A minden áron föltűnésre való törekvés sok tehetséges ember művét is értéktelenné teszi; a mostani műtárlatokon is sok kitűnő ötlettel találkozunk, mely a lényegének megfelelő fel-

fogással és kicsiny terjedelemben megfestve remekmű lett volna, monumentális arányai-
ban azonban a vászon, melyet a festő reá
pazarolt, szinte ásitásra gerjesztően üres.

A festőinkben lakozó s túlságig fejlesz-
tett önérzet, vagy hogy őszintébben fejezzük
ki magunkat: a hiúságnak tulajdonítjuk azt,
hogy minálunk a művészek, (akár joggal,
akár jogtalanul viselik e nevet,) mind ön-
álló célokat követnek. Úgynevezett művészi
egyéniségük kidomborítására törekcszenek
első sorban, a melylyel ma, mikor boldog,
boldogtalan a művészi pályára tódul, a
legtöbbsen nem is birnak, a melynek kidom-
borítása helyett legtöbbször csak modoros-
ságba esnek. Sajnos, Magyarországon ezzel

is lehet sikerekre szert tenni; művészeti
közvéleményünk nincsen, ezt egyedül a sajtó
emberei képviselik, a kik közül nem egy
mindennek fölül a mi szokatlan, a mi új.

E körülmény idézte elő a „művészhábo-
rút“, melyet jelen műtárlatainkat megelő-
zőleg a napi sajtó egyes organumai szítottak
s a melynek nálunk általában kelleténél
nagyobb fontosságot tulajdonítottak. Nem
foglalkoznánk vele e helyütt, de ha Magyar-
országon a képzőművészet és az iparművé-
szet között való viszony nem is kölcsönös,
az utóbbi minálunk is arra törekszik, hogy
figyelemmel kísérje az előbbinek a moz-
galmaít, motívumait a képzőművészet alko-
tásaiból merítse s ennek haladásával lépést
tartson.

Három műkiállítás nyílt meg
egymásután e télen, a magyar
képzőművészeti társulat addig
egyetlen téli tárlata helyett.
Fiatalabb művészeink egy,
számra nézve tekintélyes, csa-
patja vált ki az új műcsarnok-
ból.

A művészi ipar vagy legalább
a szorosabb értelemben vett l'art
appliqué szempontjából, az új
műcsarnokban ép úgy mint a
másik két műtárlaton, nem ta-
lálunk semmi figyelemre méltót.
A szó igaz értelmében véve
nagy, önálló koncepciókkal is
alig találkoztunk; arany közép-
szerűség jellemzi képzőművé-
szetünk tavalyi termését, me-
lyet az új műcsarnok tár elénk
a legzavartalanabb módon. Kül-
földön is elismert nevű jeles
művészeink jó részt most is el-
maradtak, a kik közülök az
új műcsarnokban szerepelnek,
mind kisebb igényű festmé-
nyekkel szerepelnek. A fiatalabb
festőnemzedék számos tagja
most nyilvánosság elé került
műveivel meglepő haladásról
tanúskodik, a mint hogy az új
műcsarnokban levő egyéb fest-

CHERENDRE
ZONGORABÚTOR
ÉS ÉPÜLETASZTALOS
MUNKÁK-GYÁRA
BUDAPEST
MÜLLŐI-ÚT-66

„HA“ JELIGÉS PÁLYAMŰ.

Förk Ernő.

mények is, a még ez úttal is kelletténél sűrűbben előforduló kezdetleges, vagy alkotójuk erejét fölülhaladó munkákon kívül, túlnyomó részben komoly törekvésről tesznek bizonyosságot.

Alkotóik erejét felülhaladó munkák adják meg a másik műtárlat jellegét, melyet a régi műcsarnok helyiségeiben a nagybányai festők rendeztek. E sorok írója talán egyike volt az elsőnek, a ki ez iskola mesterének a festészetre előkészítő rajzoktatás terén elért külföldi sikereiről a magyar olvasó közönség egy részének beszámolt. Azóta sokan vették ajkukra nevét s művészeti ügyekben teljes tájékozatlanságra valló lelkesedéssel hurcolták meg, bizonyára szerény viselője kedvének az ellenére; oly föladatok megoldását várván tőle, a minőkre vállalkoznia talán eszébe sem jutott. A festészetre való előkészítő oktatásának a sikereiről bizonyosságot tesznek most is a nagybányai iskola tanítványainak a munkái, melyeket a műcsarnokból kivált festők tárlatával kapcsolatban kiállítottak. Maguk azonban a Nagybányán letelepült festők túlnyomó részben nyomát is alig tüntetik föl annak, hogy mesterüktől rajzolni tanultak. Rajzbeli fogyatkozásaik szinte ijesztő módon tárulnak elénk, ha festményeik fényképi másolatait látjuk, a melyeken, nem lévén látható az élénk színezés, mely ha a rajzot nem is pótolhatja, hibáit mégis kevésbé kirívókká teszi: formátlan foltoknál egyéb alig látszik. Koloritjuk a természet éles megfigyelésére vall, de a keresettség, mely itt is érvényesül, ezt is nem egy festményükön modorossá teszi. A nagybányai festő-kolóniának tagjai nem tehettek még szert akkora gyakorlottságra, hogy olyan nagy feladatokat, a minőkre ezúttal

vállalkoztak, kifogástalanul oldhatnák meg. Nagyszabású vásznaik között alig van kettő-három, a melynek a hatását bizonytalan kapkodás meg nem zavarná. Pedig jóra való tehetségnek tűnik föl valamennyi s ép azért sajnáljuk, hogy még azt is, a ki közülök komolyabb föladatokat megoldására már most is képes lenne, elragadja a különösség hajhászása, a minek legkirívóbb példája a „hegyi beszéd“-nek elnevezett kép, mely annak a mondásnak az illusztrálásául is szolgálhat, hogy a fenségest csak egy lépés választja el a nevetségéstől.

A Nemzeti Szalon, e mozgékony, fiatal művész-egyesületünk, e télen, szokásos művásárján kívül, rendkívüli műtárlatot is ren-

„HÁROM SZÍN“ JELIGÉS PÁLYAMŰ.

Förk Ernő.

dezett, melyben jobb festőink jórészen régi munkával vettek részt, s a hol a most először kiállított képek egynémelyike az új műcsarnok juryjétől visszautasított művek sorából került ki, kirívó példája gyanánt annak, hogy mint lesznek kellő képzettség híján az egyéniségüket szinte lázas igyekezettel kidomborítani törekvő festők is merőben maniristákká.

A képzőművészeti oktatás ügye talán soha sem lett annyira elhanyagolva, mint a közelmúltban egész Európában. Az akadémiáknak mindenfelé hadat üzentek, s míg a lényegükben csak a régi műhelyoktatás modern formájában létesült szabad iskolák kialakultak, a pallérozatlan tehetségek egész seregei cseperedtek föl. Nálunk ez idén nyilatkozott meg először nagyobb mérvben a századvégi művészeti különcködés, mely józan közönségünket a nagy apparátussal folytatott hangulatkeltés ellenére sem hozta ki sodrából s a komoly kritikának alkalmat adott arra, hogy rámutasson képzőművészetünk fejlődésének a legnagyobb akadá-

lyára: a művészi tudásnak a hiányára. A könnyű boldogulásra való hajlandóság soha sem volt meg annyira az emberekben mint manapság, s a képzőművészetek szolgálatába szegődőkön is elhatalmasodott, holott, ha valahol, úgy e téren lehetetlenség, még zseniális lelkülettel vagy veleszületett tehetséggel is, maradandó sikerekre szert tenni ernyedetlen szorgalom nélkül. E nélkül sem az akadémia, sem az école libre nem segít rajtunk; de még ezután is sok gyakorlottság szükséges, hogy valaki nagy igényekkel léphessen föl. A tanulás ideje magában véve is hosszú, hogy a kellő gyakorlottság nélkül való feltűnési vágyat korlátozzuk, módját kellene ejtenünk, hogy művészi oktatásunk szervezése kapcsán, alapos készültséggel bíró fiatal művészeink működésének megfelelő teret nyissunk, melynél alkalmasabbat nálunk a képzőművészeink részéről teljesen elhanyagolt, szerény és nagy művészi feladatokkal egyaránt szolgáló művészi ipar, a l'art appliqué széles körénél, keresve sem találhatnánk.

Divald K.

A „Mintalapok“-ból.

Hollós K. rajza.